

ШИФР: *соціальні служби*

Конкурсна робота
на тему:
**«ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ З ЛЮДЬМИ З
ІНВАЛІДНІСТЮ»**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ОСОБИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ЯК СОЦІАЛЬНА КАТЕГОРІЯ.....	5
1.1. Сутність та загальна характеристика понять «особа з інвалідністю», «людина з обмеженими можливостями», «людина з особливими потребами».....	
1.2. Складові сучасної системи соціальної роботи з людьми з особливими потребами в Україні.....	9
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА ДІЯЛЬНОСТІ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ З ЛЮДЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ..	13
2.1. Структура та особливості застосування видів, форм і методів технологій соціальної роботи в Україні.....	13
2.2. Ефективна практика діяльності соціальних служб та громадських організацій з людьми з особливими потребами.....	17
ВИСНОВКИ.....	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	25

ВСТУП

У сучасному українському суспільстві відбуваються процеси поступового переосмислення суті, змісту та технологій здійснення соціальної роботи. Науковцями і практиками здійснюються пошуки можливостей соціальної підтримки та надання допомоги все більшому колу людей, які її потребують. З кожним роком у соціальній роботі використовується все більше методів та технологій роботи спрямованих на надання допомоги людям з особливими потребами. Питання організації соціальної роботи з громадянами, які мають особливості психофізичного розвитку вирішуються сьогодні шляхом створення спеціалізованих соціальних служб, які в свою чергу організовують діяльність, спрямовану на інтеграцію людей, що опинилися в складних життєвих обставинах, у соціум.

Актуальність роботи зумовлена тим, що проблема людей з особливими потребами стає дедалі гострішою, актуальнішою внаслідок зростання захворюваності населення України, певної ізольованості від оточуючого світу та під час повномасштабної війни. Недостатня увага суспільства до цієї категорії людей, недосконалість законодавства щодо захисту їх прав, низький рівень соціального забезпечення не створюють умови повноцінного функціонування, формування активної життєвої позиції в людей з особливими потребами.

Наукова новизна дослідження полягає у висвітленні особливостей соціальної роботи з людьми з особливими потребами з використанням зарубіжного досвіду, трансформованого в українське суспільство.

Об'єкт дослідження: діяльність соціальних служб.

Предмет дослідження: особливості основних видів, форм і методів, технологій соціальної роботи з особами з обмеженими можливостями.

Мета дослідження: теоретично визначити та експериментально дослідити ефективність використання соціальним працівником основних

видів, форм і методів, технологій соціальної роботи з особами з обмеженими можливостями.

Завдання дослідження:

- 1) проаналізувати сутність понять «особа з інвалідністю», «людина з обмеженими можливостями», «людина з особливими потребами»;
- 2) схарактеризувати складові сучасної системи соціальної роботи з людьми з особливими потребами в Україні;
- 3) окреслити види, форми і методи технологій соціальної роботи з людьми з особливими потребами в міжнародній та вітчизняній практиці;
- 4) розкрити ефективна практику діяльності соціальних служб та громадських організацій з людьми з особливими потребами; вдосконалення видів, форм і методів технологій соціальної роботи з людьми з особливими потребами.

Методи дослідження: вивчення літературних та Інтернет джерел; досвіду роботи соціальних працівників; спостереження і самоспостереження; методи опитування; метод експертних оцінок, статистичні методи обробки кількісних результатів, якісна інтерпретація отриманих даних.

Апробація дослідження. Результати дослідження представлено на VI Міжнар. наук.-практ. конф. «Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу» (17-18.05 2023 р., м. Полтава).

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (20 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 27 сторінок, основний зміст викладено на 24 сторінках.

РОЗДІЛ 1. ОСОБИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ЯК СОЦІАЛЬНА КАТЕГОРІЯ

1.1. Сутність та загальна характеристика понять «особа з інвалідністю», «людина з обмеженими можливостями», «людина з особливими потребами»

Тільки нещодавно поняття «безбар'єрність» асоціювалося у багатьох людей з чимось на кшталт облаштованих пандусів, підйомачів, спеціалізованих установ тощо. Проте, термін безбар'єрності більш глибокий та, без перебільшень, стосується кожного, адже корелюється не тільки у фізичному вимірі, а і в освітньому, економічному та соціальному.

Сьогодні під безбар'єрністю розуміють загальний підхід до формування та імплементації державної політики для забезпечення безперешкодного доступу всіх груп населення до різних сфер діяльності. Водночас, аби не порушувати прав людей, зокрема формуючи та поглиблюючи негативні стереотипи, треба й правильно вживати терміни.

Діяльність кожної соціальної інституції спрямована на досягнення певних цілей, пов'язаних із задоволенням певних потреб і з соціальними проблемами, що існують в суспільстві [11].

До сьогодні в Україні немає єдиного терміну стосовно осіб, що мають фізичні чи психічні відхилення у здоров'ї. Зокрема у спеціальній літературі, в засобах масової інформації вживаються поняття: особа з інвалідністю, з обмеженими функціональними можливостями; люди з обмеженою дієздатністю; люди з особливими потребами; особи з вадами розвитку, неповносправні. У сучасних наукових джерелах значення цих понять

«людина з особливими потребами» тісно пов'язана з такими дефініціями як «інвалід», «інвалідність», «недієздатність», «обмежена можливість», «особливість психофізичного розвитку» тощо. Сьогодні дуже часто дефініцією «людина з особливими потребами» заміняють термін «людина з інвалідністю», офіційно замість терміну «інвалід» у відповідному законі використовується термін «особа з інвалідністю».

Звернемось спочатку до українського законодавства, яке стосується цієї категорії громадян, і з'ясуємо, як у ньому трактуються ці поняття.

Так, у Законі України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» (редакція від 31.08.2018) наводяться наступні визначення: «Особа з інвалідністю – особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист». «Дитина з інвалідністю – особа віком до 18 років (повноліття) зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист» [8].

Так, у 2018 році після внесення змін до деяких законодавчих актів щодо соціального захисту людей з інвалідністю термін «інвалід» було вилучено з ужитку та замінено на «людина з інвалідністю».

Основним завданням державної соціальної політики щодо роботи з будь-якою категорією, у тому числі з людьми з особливими потребами, має бути забезпечення прав і свобод громадян, пов'язаних із працею, соціальним захистом, охороною здоров'я, освітою, культурою, житлом. Бо статтею 3 Конституції України проголошено, що людина, її життя, здоров'я, честь, гідність, недоторканність і безпека є найвищими соціальними цінностями [19].

Проблеми людей з функціональними обмеженнями не вважаються лише соціальними, і можна виділити наступні моделі з урахуванням інвалідності.

- Медична модель, яка визначає інвалідність як медичний стан. Відповідно до цієї моделі людина вважається «нормальною», якщо немає відхилень за показниками здоров'я. Поширена в нашій країні медична модель призвела до надання медицині соціальних програм, спрямованих на допомогу людям з обмеженими можливостями. Його основним недоліком є те, що всі розроблені програми мають спеціалізований характер.

- Соціальна модель, перш за все, дозволяє індивіду здійснювати соціальну діяльність. Для цього різні державні структури створюють соціальні служби та розробляють спеціальні цільові програми, які на практиці є не засобом соціальної реабілітації та соціальної інтеграції людей з інвалідністю, а певним механізмом. Найбільш негативним ефектом соціальної моделі інвалідності є те, що людина з інвалідністю, а також члени її родини стають пасивними об'єктами опіки та захисту.

- Політична модель вважає людей з функціональними обмеженнями меншістю, а їхні права і свободи несправедливо обмежені, що сприяло поширенню руху на захист прав людей з інвалідністю. Кожен має право грати соціальну роль. Головною передумовою програм, розроблених на основі політичної моделі, є твердження про те, що люди з інвалідністю, їхні родини та родичі мають бути головними експертами з питань інвалідності та мають право визначати пріоритети соціальної політики, яка відображає їхні інтереси. .

- Модель «культурного плюралізму» визначає інвалідність не як проблему здоров'я, а як проблему нерівних можливостей. Ця модель розглядає людину з інвалідністю не з патологічної точки зору, а з точки зору громадянських прав. Він фокусується на всіх можливостях усунення фізичних і психологічних бар'єрів у соціальному середовищі шляхом створення різних соціальних послуг, інструментів і методів [15].

У запропонованих моделях чітко виділяється соціально-політичне розширення прав і можливостей, засноване на певних цінностях і концепціях, і, як наслідок, людям з обмеженими можливостями пропонуються певні послуги та економічні можливості.

Отже, «інвалідність» – це обмеження можливостей, викликане певними психічними, фізичними чи соціальними перешкодами, які не дозволяють людині соціалізуватися в суспільстві та брати участь нарівні з іншими членами суспільства в сімейній і державній діяльності. 2].

Тому основним наслідком інвалідності людини є її переведення в особливу групу, симптомами якої є ізоляція, відсутність соціалізації в соціальному житті, відчуження, а в деяких випадках і деградація.

До групи інвалідності належать стійкі порушення рухової активності, спричинені захворюваннями, травмами (їх наслідками) або вродженими вадами, а життєдіяльність може бути обмежена у взаємодії із зовнішнім середовищем у зв'язку з втратою здоров'я [5].

Особа, визнана людиною з інвалідністю, визнається інвалідом першої, другої або третьої груп залежно від функціональних розладів органів і систем організму та обмежень у його життєдіяльності. .

Право встановлення груп людей з інвалідністю в Україні має медико-соціальна експертна комісія. При наданні людині статусу «людина з інвалідністю» надаються різні види соціального захисту та пільг.

Діти та дорослі мають обмеження слуху, зору, інтелектуального розвитку, слабкість опорно-рухового апарату, психофізіологічного розвитку, хронічні соматичні та психоневрологічні захворювання.

Відповідно до чинного законодавства України виділяють такі причини інвалідності: загальне захворювання; трудові та професійні захворювання; поранення, травми чи захворювання, пов'язані з перебуванням на фронті під час виконання військового обов'язку; травма, спричинена ДТП.

Отже, набуття статусу людини з інвалідністю визначається ступенем порушення рухової активності та рівнем обмеження життєдіяльності людини.

1.2. Складові сучасної системи соціальної роботи з людьми з особливими потребами в Україні

Слід підкреслити, що цих людей вирізняють не лише певні здібності та таланти, а й надзвичайна сила волі, адже для досягнення успіху їм потрібно докласти набагато більше зусиль, ніж людям з обмеженими можливостями. Тому люди з інвалідністю є величезним ресурсом держави, і водночас держава і суспільство повинні створювати умови для реалізації цими людьми своїх здібностей на рівних правах з усіма членами суспільства.

Водночас у нашому суспільстві інвалідність розглядається як соціальний недолік, спричинений розладом здоров'я зі стійким порушенням рухової активності, що породжує потребу в соціальному захисті та допомозі.

Традиційно люди з обмеженими можливостями розглядаються як люди з певними проблемами зі здоров'ям, які потребують догляду протягом усього життя. Водночас як у науці, так і в суспільстві почала набувати популярності нова думка про те, що люди з інвалідністю повинні жити самостійним життям. Здатність людей з обмеженими можливостями колективно протистояти викликам життя. Цей погляд є основою соціальної моделі інвалідності.

Тому до початку війни в Україні офіційно проживало близько трьох мільйонів людей з інвалідністю. Це приблизно кожна п'ятнадцята людина. Але організація системи соціального життя нашої країни недостатньо відкрита для людей з обмеженими можливостями і спонукає їх «ховатися» [12], тому ми їх майже не бачимо поруч.

Під час війни, звісно, її хня кількість зменшилася за рахунок переміщення за кордон, але, на жаль, кількість людей з особливими потребами збільшилася за рахунок учасників війни, тому не можна не враховувати той факт, що кількість людей з інвалідністю можна точно визначити лише через 1-2 роки після перемоги.

Основною проблемою, яка потребує невідкладного вирішення, є соціальна ізоляція людей з інвалідністю, обмеження їх комунікативних навичок, організації вільного часу, пошуку можливостей для отримання освіти та заробітку.

Головною метою соціальної роботи з людьми з інвалідністю є створення умов для їх соціальної адаптації та самоусвідомлення. Соціальна робота передбачає взаємодію двох пріоритетних сфер діяльності: з одного боку, це діяльність громадських організацій, спрямована на розкриття творчого потенціалу людей з обмеженими можливостями, а з іншого – надання різних видів соціальної допомоги. для людей з різними категоріями інвалідності.

Соціальні служби — це підприємства, установи, організації незалежно від форм власності та господарювання, а також громадяни, які надають соціальні послуги особам, які перебувають у складній життєвій ситуації та потребують сторонньої допомоги.

Інтегроване соціальне обслуговування – комплекс спеціалізованих соціальних послуг, створених відповідно до потреб членів суспільства, які реалізують певні напрями соціальної роботи та надають адресну допомогу людям на основі інтегрованих методів [10].

Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді – спеціальна організація, яка надає соціальні послуги сім'ям, дітям та молоді, які перебувають у складній життєвій ситуації та потребують сторонньої допомоги. .

Основною метою діяльності соціального обслуговування є надання правових, психологічних, соціально-економічних, соціально-педагогічних, медичних та інформаційних послуг.

Центр має право створювати спеціалізовану соціальну службу (формування) з правом надалі співпрацювати з особами з особливими потребами та надавати їм необхідні соціальні послуги.

До спеціалізованих соціальних служб, які створюються при ЦСССДМ, належать: послуги соціального захисту сімей з дітьми, які перебувають у складних життєвих ситуаціях, наприклад, батьки та діти з обмеженими можливостями, і не можуть впоратися з власними можливостями та можливостями; мобільний консультаційний пункт соціальної роботи, створений для проведення соціально-профілактичних заходів; волонтерська школа, яка надає освітні послуги волонтерам, основним завданням яких є реалізація соціальних послуг; центр соціально-психологічної підтримки; центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з обмеженими можливостями; Служба «Телефон довіри» тощо [7].

Спеціалізовані соціальні служби організовують діяльність, спрямовану на надання послуг соціальної реабілітації, адаптації, соціалізації, соціалізації осіб з особливими потребами для подальшої соціалізації в суспільство.

Найпоширенішими напрямками та стратегіями соціальної роботи з людьми з особливими потребами є: діагностичний напрямок; напрямок корекції; напрямок соціальної адаптації; стратегії соціальної підтримки сімей з особами з особливими потребами; Стратегії дій соціальних працівників базової ланки в контексті реалізації програми передачі повноважень соціальних працівників членам сімей людей з особливими потребами; напрям медичної допомоги; інтеграція людей з особливими потребами в суспільство тощо, що є провідною сучасною тенденцією.

Не слід забувати, що соціальна реабілітація людей з інвалідністю є найважливішим і складним завданням сучасної системи соціальної допомоги та соціального обслуговування. Головне, що повинен враховувати соціальний працівник у реабілітаційній роботі з такими людьми, це те, що його діяльність являє собою широкий спектр послуг для непрофільних людей з обмеженими можливостями, а також їх сімей.

Тому основними функціями соціальних працівників спеціалізованих соціальних служб є спілкування, організація, прогнозування, охорона

безпеки, профілактика, попередження, корекція, реабілітація та соціальне лікування.

Працівники соціальних служб надають психолого-педагогічну та соціальну допомогу людям з особливими потребами та їх сім'ям. З метою кращого здійснення різноманітного соціального супроводу соціальні працівники здійснюють соціально-педагогічний патронаж, соціально-педагогічну, фізичну реабілітацію, різноманітні культурно-масові заходи тощо.

Дослідник погоджується зі словами М. Чайковського про те, що всі основні цінності роботи з людьми з особливими потребами такі: Цінність людини не залежить від її здібностей і досягнень; кожен має право на спілкування; всі люди потрібні один одному; різноманітність зміцнює всі сторони людського життя; кожна людина унікальна [17].

Тому соціальна політика України, як і багатьох промислово розвинених країн світу, спрямована на створення умов для повноцінної життєдіяльності людей з особливими потребами. Про це свідчить державна система соціального захисту, яка складається з матеріальної допомоги, транспортних засобів, спеціально обладнаного громадського транспорту, протезування, орієнтації, інформації, адаптованого житла та послуг стороннього догляду. На державному рівні кількома законами, такими як «Про реабілітацію людей з інвалідністю України», «Основи соціальної захищеності людей з інвалідністю України», Указом Президента України затверджено заходи щодо створення комфортного життя, умов для людей з обмеженими можливостями.

Однак далеко не все це, і без того невеликий перелік здійснюється державою, і претендувати можуть усі категорії людей з обмеженими функціональними можливостями.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА ДІЯЛЬНОСТІ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ З ЛЮДЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

2.1. Структура та особливості застосування видів, форм і методів технологій соціальної роботи в Україні

Соціальна робота є складовою частиною розробки державної соціальної політики, яка в свою чергу є складовою частиною державної політики. Держава змінює цінності та норми поведінки своїх громадян. Держава регулює стосунки між людьми, які шукають сенс життя, усвідомлюють свою роль і місце у світі.

Але в будь-якому суспільстві завжди є певні соціальні групи, які з різних причин не можуть забезпечити себе необхідними ресурсами, а рівень їх забезпечення нижче мінімального соціального стандарту. Такі люди потребують особливого соціального захисту з боку держави, наприклад, люди з функціональними обмеженнями.

Соціальна робота повинна відновити і підтримувати спосіб життя, створений суспільством. Усі члени суспільства повинні жити за певними загальними правилами. Відповідальністю соціальної роботи є підтримка та відтворення цих правил [19].

Повноцінне життя можливе лише за умови відсутності обмежень у виконанні життєво важливих видів діяльності людини. Але якщо таке обмеження виникло з певної причини, то в цивілізованому суспільстві це означає, що воно має бути усунене лише спільними зусиллями людини та її оточення.

Основною метою і результатом соціальної роботи з людьми з інвалідністю є максимально широке залучення їх до всіх сфер суспільного життя, наближених до реалізації властивих звичайним людям соціальних функцій. До соціальних функцій (їх називають соціальними навичками)

належать навчання, робота, самообслуговування, самостійне пересування, спілкування тощо.

Соціальна робота з людьми з інвалідністю проводиться з метою забезпечення «рівних можливостей», нормалізації та інтеграції.

Термін «рівні можливості» стосується процесу забезпечення того, щоб різні інститути суспільства були доступні кожному для задоволення його потреб у системах освіти, охорони здоров'я, зайнятості та соціальних послуг. Термін «нормальність» охоплює весь спектр нормального суспільного життя. Цей термін включає нормальний розпорядок дня, відповідну конфіденційність, участь у соціальних, емоційних і сексуальних стосунках з іншими, особистісний розвиток, оплачувану роботу та участь у виборі та прийнятті рішень щодо свого життя. Тенденція до навчання дітей з обмеженими можливостями у звичайних школах відображає процес інтеграції та сприяє ліквідації інвалідності в очах суспільства. Інтеграція має потенціал для підвищення самооцінки та впевненості у собі дітей з функціональними обмеженнями, вони отримують можливість подружитися зі своїми нормальними однолітками, а вони, у свою чергу, вчаться розуміти дітей з обмеженими можливостями та відрізнити їх від їхніх проблем. .

Прийнято говорити про такі принципи соціальної роботи з людьми з обмеженими можливостями: якомога раніше починати реабілітаційні заходи; безперервність і поетапність їх виконання; комплексний характер програми реабілітації з урахуванням оздоровчих, освітніх, психологічних, професійних, соціально-побутових і технічних особливостей; індивідуальне визначення характеру та спрямованості реабілітаційних заходів на основі координації роботи фахівців різного профілю (лікарів, педагогів, психологів, соціальних працівників, логопедів, терапевтів, реконструкторів, протезистів, профорієнтаторів) ставлення.) [13].

Соціальна робота з людьми з інвалідністю має базуватися на засадах соціальної адаптації та реабілітаційної освіти та соціально-психологічної допомоги.

В Україні більшість осіб з функціональними обмеженнями мають ознаки соціально-психологічної адаптації. Вони базуються на двох факторах: соціальному та психологічному. Під соціальними чинниками ми розуміємо статус людини. Труднощі, з якими він стикається, не обмежуються професійною та трудовою сферами. Практично всі соціальні види діяльності є комплексними: навчання, відпочинок, сімейне життя. Усі соціальні обмеження можна узагальнити під поняттям соціальної ізоляції людей з інвалідністю. Другий фактор соціальної адаптації називають психологією. При спробі інтеграції виникають такі проблеми, як відсутність комунікативних навичок, незадоволена потреба в такому спілкуванні, недостатня самооцінка, негативне сприйняття оточуючих, гіпертрофований егоцентризм [3].

Соціальний працівник – експерт, партнер, посередник. Як аналітик, він оцінює індивідуальні потреби клієнта. Як партнер, він або вона працює з клієнтом, щоб створити план втручання та забезпечити, щоб клієнт отримував соціальні послуги вдома. Роль медіатора полягає у вирішенні конфліктних ситуацій між членами сім'ї, між основною соціальною групою, сім'єю та іншими соціальними інститутами. Відповідно, соціальна робота з людьми з діагнозом інвалідності фактично виконує декілька функцій: посередницьку, комунікаційну, побутову, реабілітаційну, технічну та творчу.

Акцентуємо увагу на формах і методах соціальної роботи з людьми з обмеженими можливостями.

- центри соціальної реабілітації та адаптації. Основною метою їх діяльності є формування базових навичок, розвиток навичок самообслуговування, ведення самостійної господарсько-побутової діяльності, виявлення особистих здібностей кожного клієнта, адаптація та повноцінна інтеграція в сучасне суспільство;

- збір та систематизація бази даних людей з інвалідністю;

- самотійна робота (консультації з питань навчання та працевлаштування; вирішення правових питань щодо прав та пільг; медико-соціальна та психолого-педагогічна допомога, консультації по телефону);
- гурткова робота (клуби за інтересами). Власне, йдеться про психолого-корекційну роботу, тренінги, семінари, бесіди, диспути, круглі столи, поїздки, конкурси тощо;
- спеціальні послуги знайомств для клієнтів;
- консультаційний пункт спілкування, взаємодопомоги та клуб членів сім'ї людей з інвалідністю;
- організація масових заходів (конкурсів, фестивалів, виставок, концертів, благодійних акцій);
- реабілітація;
- підтримка освіти та зайнятості. Тому громадські організації створюють швейні майстерні та комп'ютерні курси;
- матеріальна допомога [16].

Зараз, враховуючи реалії України, розроблено та вдосконалено низку заходів соціального захисту людей з інвалідністю. Це, зокрема, пенсії, державне соціальне страхування, державна соціальна допомога, системи соціальної підтримки та компенсації, соціальне забезпечення чорнобильців, соціальне забезпечення учасників бойових дій та їх сімей, фінансова підтримка програм соціального забезпечення. медична допомога людям з інвалідністю, освіта людей з інвалідністю, соціальна та професійна реабілітація тощо.

Допомога людям з особливими потребами є складним соціально-психологічним процесом, який потребує зміни методологічного спрямування соціально-педагогічної та психологічної моделі соціальної роботи. Це питання потребує комплексного підходу на основі координації роботи різних фахівців (соціальних працівників, педагогів, психологів, лікарів, реабілітологів). Соціально-психологічну реабілітацію слід розглядати як комплексний і безперервний процес розвитку особистості. Коли ми говоримо про соціальний захист, то маємо на увазі створення певної правової бази для

захисту прав тих чи інших груп суспільства, зокрема прав на охорону здоров'я, освіти, працевлаштування, пенсії, допомогу по інвалідності тощо. Соціальний працівник виступає посередником між сім'єю, державою, громадськими організаціями та законодавчою владою, допомагаючи досягати цілей, реалізовувати різнобічну поведінку, гнучко адаптуватися.

2.2. Ефективна практика діяльності соціальних служб та громадських організацій з людьми з особливими потребами

Ознайомлення з досвідом соціальної та соціально-педагогічної роботи соціальних служб України є підставою підтвердити, що в нашій державі в цілому створено належну мережу соціальних служб (окремих профільних відділень, а також соціальних спеціальностей). організації та служби, що надають комплексні послуги людям з особливими потребами).

Зупинимося на незалежних організаціях, щоб представити специфіку нашої діяльності у сферах допомоги людям з особливими потребами, соціальної та освітньої підтримки та здійснення інших видів соціальної допомоги. Слід зазначити, що серед них є як громадські установи, так і добровільні товариства, громадські, волонтерські та релігійні організації, благодійні фонди тощо.

Найбільш популярними в Україні є різні види підтримки людей з особливими потребами, це:

- Державна реабілітаційна організація «Всеукраїнський центр комплексної реабілітації людей з інвалідністю» надає послуги комплексної реабілітації, включаючи соціальну, фізичну, психологічну, трудову (окремі види робіт), медичну допомогу.
- Центр реабілітаційного комплексу людей з інвалідністю «Мальва» Дніпропетровської обласної ради проводить роботу, спрямовану на соціалізацію осіб з обмеженими можливостями, подальшу адаптацію в

суспільстві, навичок самообслуговування та особистої гігієни. , зберігати безпечне пересування і рівновагу під час руху і в спокої

- Всеукраїнський центр професійної реабілітації людей з інвалідністю, осіб з інвалідністю, в тому числі діти з інвалідністю, особи 1-3 групи можуть отримати комплексне реабілітаційне лікування за рекомендаціями обласних та місцевих органів соцзахисту.

- Західний реабілітаційно-спортивний центр є одним із перспективних об'єктів для реалізації стратегічного напрямку розвитку спортивно-туристичної інфраструктури.

- Медичний реабілітаційний інститут для дітей з ураженням центральної нервової системи імені Януша Корчака надає медичну допомогу дітям з інвалідністю з різними видами органічних уражень та мозкових дисфункцій.

- Міжнародна лікарня відновного лікування спеціалізується на реабілітації пацієнтів із різноманітними неврологічними захворюваннями, такими як дитячий церебральний параліч, дитяча затримка рухів, сколіоз, наслідки цереброваскулярних захворювань, черепно-мозкова травма, розлади аутичного спектру, синдром дефіциту уваги та гіперактивності.

- Навчально-реабілітаційний центр «Джерело», який надає реабілітаційні, освітні, психологічні та інші сімейно-орієнтовані послуги дітям та молоді з особливими потребами.

- Центри духовної підтримки людей з особливими потребами «ЕМАУС» та «Віра і світло».

- Мережа центрів для людей з особливими потребами, що працюють на базі Благодійного фонду «CARITAS».

- Громадські організації «Центр доступних ресурсів».

- Територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг).

Детально розберемо діяльність кількох соціальних служб та громадських організацій, які працюють з людьми з особливими потребами.

Центри духовної допомоги людям з особливими потребами «ЕМАУС» і «Віра і Світло» ґрунтують свою духовну діяльність на словах Євангелія: «Бог вибрав нерозумних світу і слабких світу, щоб посоромити мудрих. бережи, а Бог вибрав тих, ким погорджував і зневажав...».

Співробітники центру надають супровід сім'ям, які виховують дітей з особливими потребами, а також самим дітям.

- освітні презентації для подолання страхів, упереджень та стереотипів щодо людей з обмеженими можливостями;

- Майстер-класи для фахівців, які працюють з дітьми з особливими потребами;

- Допомога сім'ям, які виховують дітей з особливими потребами, адже саме від цих людей найбільше залежить майбутнє дитини;

- Вихідні для батьків – чудова нагода змінити атмосферу, відновити сили та знайти внутрішній спокій;

- Цикл зустрічей для подружніх пар з метою допомоги парам з дітьми з інвалідністю у зміцненні сімейних стосунків.

- Зустрічі братів і сестер для аналізу стосунків з братами і сестрами з особливими потребами та розуміння емоцій (сорому, гніву, провини тощо), викликаних інвалідністю;

- Бабусі та дідусі з метою визнання інвалідності онука та розуміння своєї ролі у його вихованні;

- Надання психологічної консультації людям з інвалідністю та їх родичам – можливість отримати допомогу у вирішенні життєвих проблем, пов'язаних з народженням дитини з інвалідністю, її вихованням та дорослішанням, близькими та оточенням;

- З 2013 року центр «Емаус» реалізує проекти з працевлаштування людей з розумовими вадами. Ця ініціатива є способом вирішити питання ізоляції людей з особливими потребами та допомогти їм набутися самосвідомості, заробляти гроші та сприяти розвитку суспільства [20].

Головним результатом діяльності центрів духовної підтримки людей з особливими потребами «ЕМАУС» та «Віра і світло» є соціальна адаптація дітей з особливими потребами та їх сімей.

Всеукраїнський центр професійної реабілітації людей з інвалідністю надає комплексну соціальну, фізичну, психологічну, трудову (на певних видах робіт), медичну реабілітацію. Громадянин з інвалідністю може отримати комплексні реабілітаційні послуги один раз на рік тривалістю до 60 календарних днів. Комплексні реабілітаційні послуги, такі як харчування та проживання, надаються людям з інвалідністю безкоштовно.

Госпітальне відділення є одним із провідних відділень Державної реабілітаційної організації «Всеукраїнський центр комплексної реабілітації людей з інвалідністю». Медична реабілітація проводиться з метою стабілізації та підвищення реабілітаційних можливостей людей з інвалідністю, його фізичного та психологічного стану, що сприяє успішності у навчанні, зацікавленості в здобутті знань, подальшому професійному розвитку.

Медико-реабілітаційні заходи залежно від нозологічної групи включають спостереження лікарів, методи лікувальної фізкультури, лікувальної фізкультури, спорту, водолікування, гідрокінезотерапії, масажу, аромотерапії.

Соціально-реабілітаційні заходи в центрі здійснюються відповідно до Незалежної програми реабілітації (ІПР) людей з інвалідністю та «Соціальних норм професійної реабілітації людей з інвалідністю» відповідно до «Системи Міністерства розвитку центрів професійної реабілітації для людей з інвалідністю», «Соціальна політика України».

Соціалізація інтернів у центрі здійснюється в три етапи, починаючи з моменту їх надходження до ЦПМ.

Перший етап – соціальна презентація та прогнозування, розробка індивідуального плану реабілітації слухача, формування навчальних груп з

урахуванням показників соціальної сумісності, сприяння процесу адаптації слухача до умов навчання. центр.

Другий етап – активна реабілітація, підтримка та стимулювання (протягом усього періоду професійної реабілітації). Основним завданням другого етапу є комплексне виконання всіх соціально-реабілітаційних заходів згідно індивідуального плану реабілітації.

Третій етап – оцінка змін у процесі надання соціальних послуг, аналіз та вивчення нових потреб слухачів у процесі професійної реабілітації та підготовка слухачів до відмови від соціальної допомоги. , надати конкретні рекомендації щодо сприяння працевлаштуванню.

Види соціальної реабілітації:

1. Індивідуальна робота: індивідуальна бесіда; надання порад; громадський та сімейний патронат.
2. Групова робота: групова лекція; групова дискусія; дискусія;
3. Соціально-культурна реабілітація: організація змагань – професійних виступів співробітників, тематичних вечірок, спортивних змагань, поїздок, виставок, концертів, перегляду фільмів, дискотек.

Психологічна реабілітація включає:

- психологічна діагностика (вступний, проміжний та випускний іспити) з метою виявлення та вирішення проблем, що перешкоджають інтеграції студентів у суспільство;

На основі отриманої інформації розробити індивідуальний план реабілітаційних заходів та заповнити індивідуальну психологічну карту учнів;

Саморегуляція, самодисципліна, навчання прийомам і методам самодисципліни, формування позитивної мотивації щодо соціальних орієнтирів життя, професії та праці;

- надання психологічної консультації студентам щодо вирішення психологічних проблем;

- проведення гурткової роботи, спрямованої на розвиток в учнів комунікативних навичок, інтелектуальних здібностей, впевненості в собі,

самосвідомості, самосвідомості, самоповаги, саморегуляції, креативності, подолання стресових ситуацій тощо.

За результатами попереднього психологічного тестування та індивідуальних бесід із заявником практичний психолог розробляє індивідуальний план психологічного супроводу з урахуванням особливостей його фізичного стану та потреби психолого-педагогічної корекції. .

Проводить індивідуальну та групову роботу зі студентами, спрямовану на вирішення психологічних проблем та оволодіння необхідними навичками відповідно до плану психологічного супроводу; ефективна адаптація до умов навчання; виявляти труднощі у взаємодії слухачів, створювати взаєморозуміння та співпрацю; допомагають виявляти та вирішувати конфліктні ситуації в дослідницьких групах.

Індивідуальна робота включає психологічну профілактику, психіатричну допомогу, психологічне консультування (за бажанням).

Велику увагу спеціалісти Всеукраїнського центру комплексної реабілітації людей з інвалідністю приділяють пошуку роботи та працевлаштуванню, а також підвищенню знань слухачів щодо їхніх прав та обов'язків, а також порядку працевлаштування.

Отже, Всеукраїнський центр комплексної реабілітації людей з інвалідністю є провідним державним соціальним закладом з розробки та впровадження передових методів і технологій професійної реабілітації, підвищення кваліфікації фахівців у сфері професійної реабілітації людей з інвалідністю, професійної реабілітації людей з інвалідністю, осіб з обмеженими можливостями. Центр має сучасну навчально-методичну та матеріально-технічну базу та обладнаний за безбар'єрним принципом, забезпечує одночасну професійну реабілітацію людей з інвалідністю I–III різних нозологічних груп [6].

Тому в Україні в умовах воєнного стану за підтримки іноземних інвесторів поступово та цілеспрямовано збільшується діяльність

спеціалізованих соціальних служб у сфері організації соціальної роботи з особами з особливими потребами, спеціалістами різних напрямів та напрямків. беруть участь. У зв'язку з наявними проблемами урізноманітнися перелік послуг, що надаються людям з особливими потребами, збільшується кількість організацій та спеціалізованих соціальних служб, які регулярно надають соціальні, психолого-педагогічні, медичні та інші комплексні послуги. Накопичений досвід має практичний інтерес і цінність і потребує подальшого розвитку для вдосконалення допомоги людям з обмеженими можливостями. Це свідчить про певні позитивні результати та користь для кращої соціалізації людей, які беруть участь у діяльності цих установ.

ВИСНОВКИ

«Моя порада для людей з обмеженими фізичними можливостями: зосередьтеся на тих справах, які інвалідність не заважає вам робити добре, і не шкодуйте про те, що ви робити не можете. Нехай інвалідність не переходить на ваш дух» – Стівен Гокінг.

Часто людей з інвалідністю або жаліють, або надмірно героїзують. Але організації людей з інвалідністю головно заявили всьому світові про те, що вони (люди з інвалідністю) є частиною суспільства, а не тільки об'єктом благодійництва чи «жертва» хвороби, розуміння інвалідності змінилося.

Та важливо зважати на думку самих людей з інвалідністю. Не варто, навіть із найщирішого поклику, робити щось, не запитавши — а чи людині з інвалідністю це потрібно? Потрібно використовувати принцип «нічого для нас без нас».

У даній роботі проаналізовано сутність понять «особа з інвалідністю», «людина з обмеженими можливостями», «людина з особливими потребами»; охарактеризовано складові сучасної системи соціальної роботи з людьми з особливими потребами в Україні; розкрито ефективна практику діяльності соціальних служб та громадських організацій з людьми з особливими потребами.

Усі питання розглянуто в комплексі з метою створення повної картини особливостей роботи з людьми з обмеженими можливостями.

В основі будь-якої діяльності, яка направлена на допомогу людям з інвалідністю, задля її ефективності кожному потрібно пам'ятати наступне: людина з інвалідністю — не з касти недоторканих, а звичайна людина з неповторним характером, своїми слабкостями та сильними сторонами, своїми мріями. Люди з інвалідністю — нічим не кращі й не гірші від усіх інших людей. Усі різні — усі рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Благополуччя особистості vs благополуччя середовища антиномія сучасного способу життя:: матеріали науково-практичного круглого столу (21 квітня 2019 року, Київ) / за ред. Ю.М. Швалба. – Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2019. – 58 с.
2. Богданова І.М. Соціальна педагогіка: навч. посібник / І.М. Богданова; ПНПУ імені К. Д. Ушинського. – Харків: Бурун Книга, 2011. – 160 с.
3. Введення у соціальну роботу. Навчальний посібник. — К.: Фенікс, 2001. — 288 с
4. Вікіпедія: Вільна Енциклопедія [Електронний ресурс]. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Соціальні_служби#:~:text=Соціальні%20служби%20—%20підприємства%2C%20установи%20та,обставинах%20та%20потребують%20сторонньої%20допомоги
5. Групи інвалідності, порядок встановлення інвалідності в Україні [Електронний ресурс]. URL: <https://www.enableme.com.ua/ua/disabilities/invalidnist-v-ukraini-7784>
6. Державна реабілітаційна установа «Всеукраїнський центр комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю» [Електронний ресурс]. URL: <https://vcpri.com.ua>
7. Загальне Положення про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/8192840>
8. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» [Електронний ресурс]. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T052961>
9. Інвалідність та порядок її встановлення [Електронний ресурс]. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Інвалідність_та_порядок_її_встановлення

10. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: Навч.-метод. комплекс / Автор.-упоряд.: О. В. Безпалько, І. Д. Зверева, З. П. Кияниця, В. О. Кузьмінський та інш. / За заг. ред.: І. Д. Зверевої, Ж. В. Петрович – К.: Фенікс, 2007. - 528 с.
11. Конспект лекцій з дисципліни «Теорія соціальної роботи» для студентів спеціальності «Соціологія». укл.: Мачуліна І. І., Познанська К. В. – Кам'янське, ДДТУ, 2018. – 80 с.
12. Львовичкіна А. М. Екопсихологічні основи соціальної роботи із людьми з інвалідністю: навч. посібник / Київський національний університет ім. Т. г. Шевченка– Київ, 20. – 93 с.
13. Люди з обмеженими можливостями [Електронний ресурс]. URL: <https://studfile.net/preview/2427144/page:23/>
14. Масенко О. Проблема трудової реабілітації та соціального функціонування молодих людей з інтелектуальною недостатністю / О. Масенко / Соціальна політика і соціальна робота.– 2011. – №3. – С.56–73
15. Матеріали перших Міжнародних драгомановських читань: 30 вересня–2 жовтня 2003 р. / Укл. Г.І.Волинка, В.П.Сергієнко, Л.Л.Макаренко. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2003. – Випуск 2. – 274 с.
16. Напрями соціальної роботи з людьми, які мають інвалідність <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat>
17. Організація роботи з людьми з особливими потребами в діяльності спеціалізованих соціальних служб [Електронний ресурс]. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/24170>
18. Соціальна педагогіка: навч. посібник / І.М. Богданова; ПНПУ імені К. Д. Ушинського. – Харків: Бурун Книга, 2011. – 160 с
19. Соціальна робота: реалії та виклики часу: навчально-методичний посібник. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 219 с
20. Центр духовної підтримки осіб з особливими потребами «ЕМАУС» [Електронний ресурс]. URL: <https://emaus.ucu.edu.ua/hto-mi/>